જહાંમેં કીસકા નહિં હૈ ખ્યાલે માશુકા,
હર એક રહેતા હૈ મહે વે જમાલે માશુકા,

જમાલે-માશુકા

ઉર્ફે

ઇન્તેખાબ "ડાબરે"

મુરત્તબએ:

શેખ ઈબ્રાહીમ બીન શેખ મહંમદ સાહેબ "ડાબરે"
પીલા હાઉસ બંબઈ નંબર ૭

બએહતેમામ.

મહંમદ ઐયુબ બુકસેલર
પીલા હાઉસ બંબઈ નંબર ૭

આ પુસ્તક અનંતદાસ રામદાસીને ઠાણા સામંતનું માલ
ગોરક્ષણ મુદ્રણાલયમાં છપાયું.

દુસરી બાર] સને ૧૯૨૨ [જીલ્દ ૨૦૦૦.

જમાલ માશુક઼ા
ઉર્ફે
ઇન્તેખાબ "ડાવેર"

નઈ કવ્વાલી.

કુદરત મેં શાન મહ રે ચેરે જાં મે બની હૈ.
ખતલાહો કહાં મેરા રસુલે મદની હૈ,
દીલ ખ્યાલ મેં ઉસ માહે અરબ કે હૈ પરેશાં,
જાં કહેતી હૈ કાલીબ મેં મેરી જાંપે બની હૈ,
શક હોકે કમર ને કહા અલ્લાહ કી કુદરત,
ક્યા ચાંદસી તસ્વીર તેરી માહે મદની હૈ.
તયબાકા મેંય બુલબુલ હું ચહેકતા હું નબીજી,
સરદારે દોઆલમકા રસુલે મદની હૈ,
મીલ જાએ જો અહેમદ તો કહુંગા યહે મેંય ઉનસે,
ફુરકતમેં પીયા હે અતો ક્યા ગત યહે બની હૈ,
આતી હૈ સદા કુચએ દીલદાર અરબ સે,
ખામોશ અનાદીલ હો યહે ક્યા નગમા જની હૈ,
મુજરીમ હું મગર મુનેહગાર હુંય સબ કુચ્છ ભલે અફઝાલ,
જન્નત હૈ જગેહ જબ તેરી પર તો ફગની હૈ,

કવ્વાલી.

સનમ ખાને મેં ચંદન કઅબેમેં કાફુર જલતા હૈ,
હમારે ખાનએ દીલ મેં ચીરાગે તુર જલતા હૈ

મેરા કાશાના સુબ્હાનલ-લજી અસરા કી મંજીલ હૈ,
ચીરાગે મારેફત મદદે નજર સે દુર જલતા હૈ,
સના ક્યા કર સકે કોઈ જહાંમેં મુસહફે રૂખકી,
યહાં રીઝવાં કે પર જલતે હંય બાલા દુર જલતા હૈ,
અનલહક કી હકીકત ક્યા અનલ મહેબુબ કે આગે,
યહાં સુલી કે બદલે આગમેં મનસુર જલતા હૈ,
ગુલામેં જાર કો શાહા મદીને મેં બુલા લીજે,
લપે ફુરકત સે યાં મરહે સહારનપુર જલતા હૈ,

ઠુમરી.

રસુલુલ્લાહ પ્યારે મદની અરબ કે,
જઈ હો તોં લઈ હો ખબર યા મોરે રામ,
આપ નહિં આએ—ન મયકા લુલા એ,
કયસે બનાએ દુલ્હન્યા રામ,
અયસે અન ગરજી કે પાલે પડી હું,
તનકો ન લઈહો ખબરયા મોરે રામ,
દીન દીન તડપે પીયા.
રતયા કો નીંદયા ન આએ,
આગ લગે જલ જાએ જો બન્વા,
સુની પડી હૈ સજરયા મોરે રામ,
એક કોઠરયા મેં આનારે જાના,
એક હી મેં સોના બીછોના રામ,
ઓ બાલમ હની હટકે બીછ્યો,
નય્યર કા બાલા જોબન્વા રામ,
આઓ મોરે બહમના બૈઠ મોરે અંગના,
મોતી સે કરદું બીછેના મોરે રામ,

ઠુમરી.

પીયા તુમહો મકકી મદની, લકબ તુમ્હારા હાશમીં, પીયા,
રબને દીયા તુમકો વજીરી, ભેદ જાનત હો અંદરની, પીયા,
પીયા જાહીરમેં તુમ ઉમ્મી કહાયો હૈબા તીન ઈલ્મ લદુન્ની,
આન બસો પીયા મોરી નગરયા, તુમ બીન નગર મોરી સુની,
અશ્ર, આસ લગાઅ ખડા દવારે, મંયહું ગદા તુમ પુની, પીયા,

ગજલ.

મુઝસે બન બન કે બીગડના ઉસ બુતે બેપીર કા,
યેહે કરીશ્મા હૈ મેરી બીગડી હુઈ તકદીર કા,
પેંચ તેરી જુલ્ફ મેં હૈ બલ મેરી તકદીર મેં,
ક્યા મીલા હૈ સીલસીલા જંજીરસે જંજીર કા,
મરતે દમ નામા જો આયા ઉસ બુતે બે પીર કા,
આ ગયા લીખા હુવાં આગે મેરે તકદીર કા,
સર કટાને કે લીએ મકતલ કી જાનીબ હુમ ચલે,
આજ દેખા જાએગા જાહેર તેરી શમશીર કા,
યેહે ન હોગા મુઝસે અય દીલ મંય તેરી મીન્નત કરૂં,
તુ મીટા સકતા નહિં લીખા મેરી તકદીર કા,

ગજલ.

પસંદ આયા હૈ દીલ મેરા તો અપને પાસ રહેને દો,
મુઝે સારી ખુદાઈ ગર બુરા કહેતી હૈ કહેને દો,
અદુ કે ઘર સે પીછલે પહેર અબ ફુરસત મીલી તુમકો,
અભી ક્યું રહમ કરતે હો મુસીબત કુચ્છતો રહેને દો,
તુમ્હારે હર ઘડી ઝગડોંસે મેરા નાક મેં દમ હૈ,
ન ખુલ્વાઓ જબાં મેરી બસ ઈસકો યુંહી રહેને દો,
કીયા જબ કત્લ હી મુજકો જરાસી દેરતો ઠયરો,
તડપના દેખલો મેરા લહુ બહેતા હૈ બહેને દો,

કવ્વાલી.

ફીરાક નબીને સતાયા રે લોગો,
મેરા દમ લબોં પર હૈ આયા રે લોગો,
મંય અબ આહ કરતા હું કહેદો સંભલજા,
બહોત ચર્ખને સર ઉઠાયારે લોગો,
દરે પાક પર હાએ મંય હી ન પહોંચું,
મુકદ્દર ને મુઝ્કો હરાયા રે લોગો,
ખતા વાએજોં કી કહો હમને હમને ક્યા કી,
જો દીલ ભી ફીરસીસે લગાયારે લોગો,
રીસાઈ હુઈ મુસ્તફા તક જો મેરી,
ખુદા હમને ઘર બૈઠે પાયારે લોગો,
મએ ઈશ્ક પીકે મંય હો જાઉં બેખુદ,
યેહી અબ તો દીલ મેં સમાયારે લોગો,

ઠુમરી.

સુરજવા ધીમો તપો મોરી ચુનરી કા રંગ ઉડજાએ,
ધુપ લગત રંગ ફીકા પરત હૈ,
ઓરે પીયા કો ચટક રંગ ભાએ, સુરજવા,
કોન રંગ ચુનરી રંગાઉં નીજામી,
કયસે લાલ સુરખ રંગ હો જાએ, સુરજવા,

ગજલ કવ્વાલી,

હર આંખ કી પુતલી મેં હર એક દીલ મેં કહીં હંય,
શોહરા હૈ જમાને અજબ પરદા નશીં હંય.
સમઝા કોઈ કઅબે મેં કોઈ દયેર મેં ઉનકો.
જબ ગઓરસે દેખા તો યહીં હંય ન વહીં હંય,
હર શય મેં વહી નુર હૈ હર જા વહી મૌજુદ,
લેકીન ન ફલક પર ન વોહ બાલાએ જમીં હૈ.

સુલી પે કભી ચડહકે વોહ કહેતે હંય અનલહક,
ફીતવા કહીં લીખતે હંય કહીં શરઅ નશીં હંય.
પુછ્ઞા કે નીઆગી. કો ભી પહેછાનતે હો તુમ,
કહેને લગે હાં જાનતે હંય વોહ ભી હમીં હંય.

ગજલ કાસમ.

જોકે ખત મંયને પડહાયા તેરા દો ચાર કે પાસ,
સાફ તહેરીરથા ઈનકાર ભી ઈકરાર કે પાસ.
ગએર કે ઘોકે મેં સાયદ વોહ ઉડાલે કાસીદ,
ડાલ દેના મેરા ખત યાર કે દીવાર કે પાસ.
ક્યા કરૂં યેહ દીલે કમબખ્ત સમઝતાહી નહીં,
ખુદ સીતમ સહેને કો જાતા હે સીતમગાર કે પાસ,
હે બજા તેરી નસીહત તો વ લેકીન નાસેહ,
ઘી પીગલ જાતા હે રખદેતે હંય અંગાર કે પાસ,
ઈશ્ક અફકર સે બુલંદી પે હે કાસમ કા દીમાગ.
વર્ના ક્યા રખા હૈ ઈસ આજીજો નાચાર કે પાસ.

કવ્વાલી ઈબિરાહીમ.

વશશમ્સ મેં હૈ ગર સીફતે રૂએ મોહંમદ.
વલ્લૈલ મેં હૈ મદહતે ગેસુએ મોહંમદ,
હૈ ઐન તમન્ના યેહી નીત આંખોં કો મેરી.
અલ્લાહ દીખાએ રૂખે ને કુએ મોહંમદ,
ગુલઝારે જીનાં કી નહીં ખ્વાહીશ કભી રીઝવાં.
હૈ બુલબુલે દીલ શેફ્તએ રૂએ મોહંમદ,
અંધેર સા આતા હૈ નજર દીદએ દીલ મેં.
કરતા હું કભી યાદ જો ગેસુએ મોહંમદ
ગુલશન મેં ખડા રોતા હું મંય સરૂ કે નીચે.
યાદ આતા હૈ જબ કામતે દીલ જુએ મોહંમદ;

મહદાહ ફકત એક નહીં બન્દા ઇબરાહીમ.
હૈ ખલકે ખુદા સારી સના ગોએ મોહંમદ,

ઠુમરી.

નીંદયા લાગી મંય સોએ ગઈ ગુઇયાં,
સોએ ગઈ ગુઇયાં મંય ખોએ ગઈ ગુઇયાં,
બયરન નીંદ કહાં સે આઈ.
સોવત દેખ રીસાએ ગએ સૈયાં, નીંદ..,
મંય તો જનમ કી અભાગી નીઆગી.
તુમહો જગત કે ગોસેયાં, નીંદયા.

ગજલ મઝાકીયા.

સુ સુ સુર્ખ પહેન કપડે વો વોહ જો ઘરસે આયા,
ચ ચ આદરે શફક મેં ખુ ખુ ખુર ને મુંહ છુપાયા.
ક ક કલ જો બોરતાં મેં તુ તુ તુમ ગએ થે પ્યારે.
બ બ બોલી ગુલસે બુલબુલ ગ ગ ગુલને સર ઉડાયા,
શ શ શમએ રશક ખાકે જ જ જલ ગઈ સીતમગર.
ત ત તેરા દેખ મુખડા મ મ મહ ને દાગ ખાયા,
જ જ જાઓગે યહાં સે ફ ફ ફીર મુઝે ન પ્યારે.
પ પ પાઓગે કભી તુમ મ મ મંય ને કહે સુનાયા,
સ સ સુનકે મેરી બાતેં ગ ગ ગુસ્સે હોકે બોલા.
યે યે રહે નહિં મોહબ્બત સ સ સર તુઝે ચડહાયા.
બો બો બોલ બસ ન ઈત્ના ચો ચો ચોંચ અપની કર બંદ.
બે બે બે સબબ હમારા મ મ મગજ કયું ફીરાયા,
શ શ શીકવા કીસકા કીજે દ દ દોશ કીસકા દીજે,
ત ત તાલેઅ મેં જો અપની થ થ થા લીખા સો પાયા,
ક ક કી બહોતસી અપની વો વો વોહ હુવા ન અપના.
જ જ જાઉં આબ કીધર મંય ક ક ક્યા કરૂં ખુદાયા,

મુ મુ મુઝુ હું મંય તુમસે દ દ દુશમસાં સે હંસ કર.
હ હ હયદરી કો અપને ત ત તુમને કયું રૂલાયા;

ગજલ કવ્વાલી.

ગુજર ગયા હૈ જમાના ગલે લગાએ હુએ,
મજે વીસાલ કે મુદદત હુઈ ઉઠાએ હુએ.
બહારે બાગ સે બુલબુલ હૈ દીલ લગાએ હુએ,
ખીઝાં ભી તાક મેં બયઠી હૈ સર ઝુકાએ હુએ,
ફલક ને પીસ કે ગો સુરમા કર દીયા હમકો.
મગર હસીનોં કી નજરોં મેં હંય સમાએ હુએ,
ખુદા કે વસ્તે દરબાં ન રોકના મુજકો.
કે હમ ભી આએ હંય ઉસ શોખ કે બુલાએ હુએ.
કીસી કે મુંહસે ન નીકલા હમારે દફન કે વકત,
કે ઈનપે ખાક ન ડાલો રહે હંય નહાએ હુએ.
કફન ઉઠાઓ ન લીલ્લાહ મેરે ચહેરે સે,
ગુનાહગાર કો રહેને દો મુંહ છુપાએ હુએ.
કીસી રઈસ કી મહેફીલ કા જીક્ર કયા હૈ અમીર,
ખુદા કે ધર ભી ન જાએંગે બીન બુલાએ હુએ.

ગજલ.

અભી કમસીન હંય ક્યા જાને વોહ ક્યા શય હૈ દગા દેના,
જવાની આકે સીખલા દેગી ઉનકો દીલ દુખા દેના,
જો પુછે તુઝસે અય કાસીદ હમારી ખાના બરબાદી.
હથેલી પર ઉઠાકર ખાક રખના ઔર ઉડા દેના,
ન હમ સમઝે ન કાસીદ મરખરા સમઝા કે યેહ ક્યા હૈ.
લીફાફે પર હમારા નામ લીખના ઔર મીટા દેના,
કભી ભુલે સે જો આના મેરે ગોરે ગરીબાં પર,
સમઝકર ગએર કી તુરબત પે દો આંસુ બહા દેના.

'હીયાકત નીંદ મેં કહેતા હૈ મુંહ સુએ નજર્ કરકે,
તુમ્હારા યા અલી રોઝા ઈન આંખોં કો દીખા દેના.

ગજલ.

સબકો સાગર દીએ ઔર મુઝકો પ્યાલી સાકી,
વોહ ભી લબરેજ નહીં આધી હૈ ખાલી સાકી.
ખુમ કે ખુમ ખાલી કીએ ગઔર કે ખાતીર અફસોસ,
મેરી કીસ્મત મે નથી એક ભી પ્યાલી સાકી.
તેરે મયખાને કા સદકા તુ પીલાદે ઈતની,
મસ્ત હો જાઉં રહે આંખોં મેં લાલી સાકી.
જામ ઉલ્ફત કા પીલા સહેર કે દીન હાથોં સે,
વોહ ઉઠી દેખ ઘટા ચર્ખ સે કાલી સાકી.
જોશ મસ્તી મેં અખ્તર,, કો તુમ્હારા હૈ ખ્યાલ,
થામ લેતા હૈ તેરે રોઝે કી જાલી સાકી.

ગજલ કવ્વાલી.

હરમ સે દયર મેં જાકર કયામ કર લેંગે,
ખુદા ખુદા ન સહી રામ રામ કર લેંગે.
જીધર વોહ જાએંગે તસ્ખીર આર કર લેગે,
જીસે વોહ ચાહેંગે અપના ગુલામ કર લેંગે.
અદુ કી તંગ છુરી પર ગલા ઝુકા દેંગે,
લહુ લગા કે શહીદાં મેં નામ કર લેંગે
યુંહી રહા જે તરક્કી પે હુસ્ન રૂખ ઉનકા,
અઝીઝે મીસર કો યુસુફ ગુલામ કર લેંગે.
હમેં તો હશ્ર હો યા તુર સબ બરાબર હૈ,
જહાં મીલેંગે વહીં હમ કલામ કર લેંગે.
જે મયકદહે મેં પડેગે નમાજ ઈશ્ક કભી,
જનાબે પીરે મુગાં કો ઈમામ કર લેગે.

કવી,, યેહે જીંદગી જીતની કે અપની બાકી હૈ.
દરે હજુર પે જાકર તમામ કર લેંગે.

મુસ્તેજાદ.

વોહ ખત્મે રસુલ આઈ નએ રૂએ ખુદા હૈ,
કબહક સે જુદા હૈ,
કયા જાને કે કયું મીમકા એક પરદા લીયા હૈ.
ઈસરાર યેહ ક્યા હૈ.
તુઝસા કોઈ આલમ મેં હસીં હો નહીં સકતા,
અય દીલબરે યકતા,
જો કુછ કે કહું હુસ્ન હો તેરે વોહ બજા હૈ.
મહેબુબે ખુદા હૈ.
કરતા હૈ ખુદા વહી જો મરજી હો તુમ્હારી,
અય સરવરે આલી.
કહેતે હંય જીસે લોગ મુકદ્દર કા લીખા હૈ.
વોહ તેરી રજા હૈ.
ખુશ બાશ દીલા હીંદસે અબ કરતે હંય હીજરત,
લે ખુલ ગઈ કીસ્મત,
મર હૈ તેરા સંગે દરે મહેબુબે ખુદા હૈ.
કયા બખ્તે રસા હૈ.
દામન હૈ તેરે હાથ મેં શાહે દોજહાં કા.
અબ ફીક્ર કહાં કા.
કુછ માંગલે બેખુદ કે યેહી વકતે દુઆ હૈ,
ક્યા સોચ રહા હૈ,

ગજલ.

આશુક હો બગલ મેં જલસે હો મયકશી કે,
ઝરે લીએ યેહી હંય અસબાબ જીંદગી કે.

મહેફીલ મેં તેરે આકર હમ લુટગએ સીતમગર,
હંસ હંસ કે લેલીયા દીલ સદકે તેરી હંસી કે,
દીલમેં કીસી કે જાના અચ્છા નહિં તુમ્હારા,
અપના બનાલો કીસકો યા હો રહો કીસી કે,
જીનકો હૈ હમસે નફરત કુરબાન હમ ઉસી કે,
ક્યા ક્યા કરીશ્મે દેખે કમબખ્ત આશકી કે,
ફુરકત મેં અશ્કે હસરત આંસુ બહા રહે હંય,
તકદીર સો રહી હૈ પરદે મેં બેકસી કે,
લીલ્લાહ અબતો જાગો હૈ રાત થોડી બાકી,
મુંહ તો ઇધર કો ફેરો દીન હંય હંસી ખુશી કે,

ઠુમરી.

તન મન ધન બાજી લાગી,
આઓ સખી મીલ ચૌસર ખેલે,
પી અપને કે સાથ,
જીતું બાજી તો પીયુ મીલે રે,
હારૂં તો પીયું કે હાથ, બાજી લાગી રે,

ક્યા બહાદુર થે મોહંમદ કે ઘરાને વાલે,
ઘર ખુશી સે રહે ખાલીક મેં લુંટાને વાલે,
ચંદ સાબીર થે મોહંમદ કે ઘરાને વાલે,
બૈઠને પાએ ન ઘરમેં ભી મગર શુક્ર કીયા,
આયસે હોતે હંય મુસીબત કે ઉઠાને વાલે,
ઉનકે પયરવ જો હુએ વોહ સરે મંઝીલ પહોંચે,
રહે ગએં વોહ જો નથે રાહ પે આને વાલે,
લીખ ગએ અપની કીતાબોંમેં નબુવત કે નીશાન,
ઉલમા મુસા વ ઈસા કે જમાને વાલે,
ગંજ પરવીજ કે જાનીબ જો હુવા શાહકા ગુજર,

કુન્જીથાં લાએ પુએ નજર ખજાને વાલે.
કરબલા મેં જો હુએ કાર દીલ એકત્ર લાખો,
રહે દીલાવર થે કોઈ આંખ ચુરાને વાલે,
ભુકમેં પ્યાસમેં એક એક હજારોં સે લડા,
ક્યા બહાદુર થે મોહંમદ કે ધરાને વાલે,
હયફ સદ હયફ રહે ખુદ લબે દરયા પ્યાસે,
હઅમેં ચશ્મએ કૌસર કે લુટાને વાલે,
કયસે પચતાએંગે દોજખ મેં જલેંગે જીસદમ,
ખયમએ આલે મોહંમદ કે જલાને વાલે,
જલવએ નુરે ખુદાઈ ભી કોઈ છુપતા હૈ,
કયસે કયસે હુએ નાદીમ ન છુપાને વાલે,
આજતક નકશ શરીઅત ન મીટા પર ન મીટા,
મીટ ગએ આપહી જીતને થે મીટાને વાલે,
તુભી રાહી હો મદીને કી તરફ જલદ અમીર,
ગોલ કે ગોલ ચલે જાતે હંય જાને વાલે,

પ્યાર બયત.

કાકુલ કી તરહ આપ જો બલ ખાએ હુએ હૈં,
માલુમ હુવા ગએર કે બહેકાએ હુએ હૈં,
જાનાં નહિં રહેનેકા સદા એક જમાના,
આજ ઔર હૈ કલ ઔર નહિં ઈસકા ઠીકાના,
હો જાએગા ચંદ રોજમેં યેહ હુસ્ન રવાના,
જીસપર કે મેરી જાન તુમ ઈતરાએ હુંએ હો,—૧
અલ્લાહ કરે આપ ભી આશક હોં કીસી પર.
ફીર ઉસકે સીવા ચૈન ન આએ તુમ્હેં દમભર,
માલુમ હો તબ ઈશ્ક ઇસે કહેતે હંય દીલબર.
ગર મેરી તરહ તીરે સીતમ ખાએ હુએ હો,—૨
કમું ટેઢી નજર આજ હૈ ક્યા દીલમેં હૈ ઠાની,

મુંહ સુર્ખ હૈ ગરમાએ હો યા જોશે જવાની,
યા ગએર ને કુચ્છ આપસે લગાઈ મેરી જાની.
તેવર સે નુમાયા હૈ કે બલ ખાએ હુએ હો,–૩
ઉસ શોખને દેખા જો મુઝે મુઝતરો હયરાન,
ફરમાયા જમાલ આપ હંય કયું આજ પરે પરેશાન,
લો આજ કી શબ હોએંગે હમ આપકે મહેમાંન,
અરમાન ન બાકી રહેં તરસાએ હુએ હો,–૪

ગજલ કાસમ.

તાબ નજારહ હો કયા ઉસ દીલરૂબા કે સામને,
હો ગએ મુસા ભી તો બેહોશ જાંકે સામને.
દેખના યેહ હૈ કે વોહ કબતક નહીં કરતે હદફ,
હમ લીએ બયઠે હૈં દીલ તીરે અદા કે સામને.
જીસ કદર દુન્યા મેં તુમ ચાહો સતાલો અય બુતો,
ઈસ સીતમ કા લુત્ફ આએગા ખુદા કે સામને.
સદમા વ રંજો અલમ બેતાબી વ અંદોહ ગ.મ,
હાય ફુરકત મેં હુએ કીસ કીસ બલા કે સામને.
મહેમાં જીસ દીન સે હૈ વોહ હુરવશ અય જાહીદો,
હેચ હૈ જન્નત મેરી ઈશ્રત સરા કે સામને.
હો ગયા બંદા બુતોં કા દેખકર હુસ્નો જમાલ,
જાએગા કીસ મું સે અય ' કાસમ ' ખુદા કે સામને.

ગજ.લ.

શેખ ઈબ્રાહીમ. ' ડાવરે ' (મોઅલ્લીફ ગુલદસ્તા હાજા,)
યેહ દર્દ મેરે દીલકા ફુરકત મેં કમ ન હોગા,
ઉલ્ફત મેં જાન દેંગે હમકો ભી ગ.મ ન હોગા.
હુરોં સે દીલ લગાઉં ઔર તુઝકો ભુલ જાઉં,
અયસા કસુર મુઝસે તેરી કસમ ન હોગા.

કાસીદ મંય માનતા હું કહેના તેરા યેહ સચ હૈ,
વોહ શેખ આએગા કબ જબ મેરા દમ ન હોગા.
જોરો સીતમ વોહ ઢાએં દીલ ખોલકે સતાએં,
પચતાએંગે વોહ ખુદહી જબ મેરા દમ ન હોગા.
મહેબુબે હકસે ઉલ્ફત હૈ 'ઈબ્રાહીમ' તુઝકો,
બખશેગા તેરા ખાલીક કુચ્છ દરદો ગમ ન હોગા.

પદ મુલતાની.

તમથી લાગી પ્રીત વહાલા, મારી તમથી લાગી પ્રીત.
ગલે લગાડી ગરદન મારી, ક્યા ગામની રીત,
કંઈ એવડી ચુક પડી કે, ફેરવું તમારૂં ચીત, વહાલા,
તમ વીન ભોજન કેમરે ભાવે, રહી શું કરૂં મન ડીત,
તમ વીન અંતર કોરે, જેમ લોખંડ ખાએ કીટ, વહાલા,
મીન સમાંજે હયડું તમારૂં, કીધું અરજ થી અજીત,
હાથ જોડું હું વીનતી કરૂં છું, કેમ કરો છો જીદ, વહાલા,

ગઝલ કાસમ.

બુતોં કે જુલ્મં સે નાલાં હર એક જહાનમેં હૈ,
જો ઉનસે દીલ ન લગાએ વહી અમાન મેં હૈ.
હસીન યુંતો હજારેં જહાં મેં હૈ લેકીન,
અદા હર એક સે નીરાલી તુમ્હારી આન મેં હૈ.
તેરે બગએર ન ક્યુંકર હો જીંદગી બે લુત્ફ,
હર એક શયકા મઝા જાન સે જહાન મેં હૈ.
તબીઅત ઉસસે શબે ગમ બહેલતી હૈ 'કાસમ',
કીસી કી સુરતે દીલકશ જો મેરે ધ્યાન મેં હૈ.

ગજલ જમાલ.

અપને દીલ મેં તુઝે જો પાતે હમ,
ક્યું કહીં ઢુંઢને કો જાતે હમ.

તેરી શમશીર કા ભી અય કાતીલ,
પ્યાર કરતે ગલે લગાતે હમ.
હજરતે દીલ જો રહેબરી કરતે,
રાહમેં ઠોકરેં ન ખાતે હમ.
વઅદા કરકે અગર ન આતે વોહ,
જાનસે અપની આજ જાતે હમ,
બે વફા જો જમાને ભર કા હો,
ઉસસે ક્યા અપના દીલ લગાતે હમ.
ફીર તો ક્યા કહેના થા હમારા ભી,
રામ ઉસ બુત કો ગર બનાતે હમ.
તાબે નજ્જારએ રૂખે જાનાં,
કીસ તરહ અય 'જમાલ' લાતે હમ.

શએર.

મંય ક્યા કહું અપને મુંહસે કયસે તુમ હો,
તુમ આપહી જાનતે હો જયસે તુમ હો.
હર જાઈ વના કદ્ર અદુ કો ન કહો
કહે બયઠે મુબાદા કોઈ અયસે તુમ હો.

ગજલ.

દેખના જબ મુઝે ક્યા શાન યેહ ગાલી દેના,
કીસસે સીખે હો તુમ હરઆન યેહ ગાલી દેના.
ઈખ્તેલાત આપસે ઔર મુઝસે કહાં કા અયસા,
વાહજી જાન ન પહેચાન યેહ ગાલી દેના.
અબતો સુન્ના હૈ હમેં પ્યારે જો ચાહો કહે લો,
પર તુમ્હેં હોએગા નુકસાન યેહ ગાલી દેના.
આખેરશ હોગા જવાં ફીર યેહ કીસે ભાવેગા,

ચંદ રોજ ઔર હૈ મહેમાન યેહ ગાલી દેના.
દીજીએ દીજીએ હૈ ચયન સઆદત મેરી,
આશકોં પર તો હૈ એહસાન યેહ ગાલી દેના.
તેરે ગુસ્સેસે જો ઈન્શા હો ખફા નાહક હૈ
પર તુઝે ચાહીએ નાદાન યેહ ગાલી દેના.

શએર.

ગાલીયાં મેં અદા નીકાલી હૈ.
બાત મેં બાત ક્યા નીકાલી હૈ.
વોહ મુઝકો દેતે હંય ગાલી સલામ સે પહેલે.
સલામ કરતી હૈ દુન્યા કલામ સે પહેલે.

ગજલ કાસમ.

કોઈ પુછતા હૈ તબીઅત કીસી કી,
કીસી પર હૈ અબ કુચ્છ ઈનાયત કીસી કી.
ન પહેચાની જાએગી સુરત કીસી કી,
ધુલા દેગી ઈસ તરહ ફુરકત કીસી કી.
ઈધર દસ્ત પા મેં કીસી કે હૈ મહેંદી,
ઉધર ખુન રોતી હૈ હસરત કીસી કી.
મુઝે હુર સે ક્યા ગરજ શેખ સાહબ,
બસી હૈ મેરે દીલમેં સુરત કીસી કી.
હુવા મુજકો ધોકા સહર કા શબે ગમ,
નજર આઈ ધુંઘટ મેં સુરત કીસી કી.
નીકાલો ન મહેફીલ સે ગયરોં કો કાસમ,
ન તોડેગા વોહ બુત મુરવ્વત કીસી કી.

ગજલ જમાલ.

વોહ પ્યારા પ્યારા ચહેરા જો દીખલા કે રહે ગએ,
હયરત મેં મીસ્લે આઈના હમ આકે રહે ગએ.

ખેંચી થી તેગ કત્લહી કરતે મુઝે મગર,
કુચ્છ રહમ મેરે હાલ પે વોહ ખાકે રહે ગએ.
સુનકર વોહ એક બોસે કો મુઝસે શબે વીસાલ,
બરહમ હુએ કભી કભી ઝુંઝલા કે રહે ગએ,
વઅદા વફા કીયા ન કભી હાય વસ્લ કા,
બરસોં સે મુઝકો વોહ યુંહીં તડપા કે રહે ગએ.
વોહ માહોશ ન આયા જો મેરે મકાન પર,
ક્યા ક્યા ખ્યાલ દીલમેં મેરે આકે રહે ગએ.
સાકી ને ફસ્લે ગુલમેં પીલાઈ ન કુલ ભી,
હમ મુન્તઝીર હી સાગરે સબ્હા કે રહે ગએ.
ઉનકા જમાલ દેખકે હોશ આગયા મુઝે,
જબ રૂખસે વોહ નકાબ કો સરકા કે રહે ગએ.

શએર.

નાહક ઉન્હેં હુસ્ન પે ઈતના ખ્યાલ હૈ,
ઢલ જાએગા યેહ હુસ્ન તો ફીર કહાં જમાલ હૈ.
માશુક મેરા હોગયા હૈ ઈન દીનોં ખફા.
ક્યા કીજીએ કે જીંદગી મેરી વબાલ હૈ.

ગઝલ.

શેખ ઈબ્રાહી "ડાવરે" (મોઅલ્લીફ ગુલદસ્તા હાજા.)

ઝાલીયાં મુઝકો દો ગયરોં સે બગલગીર હો તુમ,
યેહ ન સમઝા થા કે કમજર્ફ હો બેપીર હો તુમ.
સીધે મુંહ બાત ભી કરતે નહિં અબ તો મુઝસે,
દુશમનોં સે મેરે હર વકત શકર શીર હો તુમ.
અબ્રેર ને કપડે બનાએ ન પહેન કર અકડો.
હરકતેં યેહ હંય બુરી કાબીલે તઅઝીર હો તુમ.
દર બદર ક્યું ભલા હરજાઈ બને ફીરતે હો,

એક કે હો રહો જબ સાહુબે તવકીર હો તુમ.
કહેના ' ઈશ્રામ ' કા હૈ મુઝસે મીલો તુમ આકર,
હાલે દીલ અપના કહો કીસ લીએ દીલ ગીરહો તુમ.

ગજલ.

કત્લ કર ડાલ મુઝે દેર તુ જલ્લાદ ન કર,
નીમજાં છોડ કે મીટ્ટી મેરી બરબાદ ન કર.
બજમે ઈશ્રત મેં મુઝે યાદ ન કર યાદ ન કર,
રૂઠ જાએગા અદુ ઉસકો તુ નાશાદ ન કર.
મરમીટોં કો ન મીટા દેખ તુ બરબાર ન કર,
દર્દ મંદાને મોહુબ્બત પે યેહ બેદાદ ન કર.
હાએ વોહ પહેલી વફાએં વોહ રીફાકત મેરી,
યું ફરામોશ તુ અય બાનીએ બેદાદ ન કર.
દરદે ફુરકત સે હું બેકલ તો બલાસે તેરી,
તુ મએ વસ્લ ઉડા મયરો કો નાશાદ ન કર.

ગજલ કવ્વાલી.

વસીલા જબ દો આલમ કા તુમ્હે યા મુસ્તફા પાયા.
તો રહેમત બોલી અચ્છા આસી યોં આસરા પાયા.
અલી કા નામ ભી વલ્લાહ કયા નામે ખુદા પાયા.
હર એક મુસ્કીલ મેં કામ આયા અજબ મુસ્કીલકુશા પાયા.
અબુબકર વ ઉમર ઉસ્માન સે યેહ મરતબા પાયા.
કે વોહ બાબે અલી મંયને હકીકત મેં ખુલા પાયા.
દમે નજઅ હમેં કયુંકર નહો દઅવા શહાદત કા,
જબ અપને જદ્દે અમજદ કો શહીદે કરબલા પાયા.
ગજલ સુનકર તેરી અય બર્ક યેહ દી દાદ શોઅરાને,
કે કીલ્કે દોજબાંને ખુબ મજમુને રિસા પાયા.

બહારે પતંગ.

તેરી ચડહી પતંગ કટ જાએ રે
ભોલે કાહે બડહા વે ડોર,
જો મંય અયસા જાનતી રખતી અપને સાથ,
મનકા આંઝા આંજતી કાગજ લેતી હાથ,
તેરી ચડહી પતંગ કટ જાએ રે
ભોલે કાહે બડહા વે ડોર,
કમર કમાન કદકા હીડડા ગયા હૈ છીલકર ટુટ,
એક ચાતુર ને આનકર મેરી લીયા પતંગકા લુટ,
તેરી ચડહી પતંગ કટ જાએ રે
ભોલે કાહે બડહા વે ડોર,
ચકકર પતંગ તેરા ખારહા હૈ અબ મત દેના ઢીલ,
દસ્તોં મેં અબ દમ નહિં હૈ કચ્ચા તેરા રીલ,
તેરી ચડહી પતંગ કટ જાએ રે
ભોલે કાહે બડહા વે ડોર,

ઠુમરી.

જાત નગરયા મંય ભુલી ડગરયા
સુધ બુધ ગઈ મોરી તમામ રે,—જાત નગરયા,
એક તો ગઠરી ભરમ કી ભારી,
દુજે ભઈ મોહે શામ રે,
ઠગ બટમાર ડગરયા મેં રોકે,
બીગડા મોરા સબ કામ રે,—જાત નગરયા,
મોરવા બોલે કોયલ કુકે,
મદહુવા પીયત ભર જામ રે,
મદન કારે પપીહા બોલે,
લેત પીયા તેરા નામ રે,—જાત નગરયા,
ગહેરી નદીયા અગમ બહુત હૈ

ના મોરે ગાંઠ મેં દામ રે,
બેગુન કી નૈયા પાર લગાદો,
તુમરા મોહંમદ નામ રે,—જાત નગરયા,

જેન્ટલમેન ઠુમરી.

બલમા બન ગએ જેન્ટલમેન,
દસ રૂપે કી ઘડી લગાઈ,
બીસ રૂપે કી ચેન,—બલમા,
ઉર્દુ અંગ્રેજી કુચ્છ નહિં જાને,
કરને લગે ગુડ મેન,—બલના,
કોટ પતલુન તન મેં પહેને,
ચશ્મોં સે ઘક લીએ નૈન,—બલમા,
દહેલી શહેર સે ટીકટ નીકાલી,
બંબઈ કી સીધી લૈન,—બલમા,

ઠુમરી.

મચકા સુરત્યા લગે તોરી પ્યારી,
ન ગુલસે કામ ન બુલબુલ સે કામ હૈ મુજકો,
હમેંશા વીરદે જબાં તેરા નામ હૈ મુજકો,
તેરાહી તજકરા બસ સુબ્હો શામ હૈ મુજકો,
મચકા સુરત્યા લગે તોરી પ્યારી,
કુચ્છ અબ તલક નહિં માલુમ દીલકા હાલ તુમ્હેં,
હમારા દમ હૈ નીકલતા નહિં ખ્યાલ તુમ્હેં,
નહોગા કોઈ જમાંને મેં બેવફા તુમસા,
મચકા સુરત્યા લગે તોરી પ્યારી,
ખુદા કે વાસ્તે બોલો તોં મુંહસે અબતો જરા,
તુમ્હારી ચુપને તો ગોયા મુઝેભી કત્લ કીયા,
મીલાઓ આંખ ન શરમાઓ જી બરાએ ખુદા,

મયકા સુરત્યા લગે તોરી પ્યારી,
તેરે સીવા નહિં કુચ્છ ઔર મુજકો ભાતા હૈ,
તેરા ખ્યાલ મુઝે હર હર ઘડી સતાતા હૈ,
ન ચૈન આતા હૈ દીન કો ન શબકો સોતા હું,
મયકા સુરત્યા લગે તોરી પ્યારી,
ખુદા કે વાસ્તે મુઝસે તુ ક્યું નહિ મીલતા,
બતાદે મયને [illegible] કોનસા કસુર કીયા,
જો કુચ્છ [illegible] તો બખ્સ દે લીલ્લાહ
મયકા સુરત્યા લગે તોરી પ્યારી,

ભજન.

મોરી ભોરે બીતી જાત ઉમરયા,
યા જગમેં ન ભુલો પ્યારે હો તૈયાર બાંધો કમરયા,
પ્રેમ કી રાહ ગુરૂ સે પુછો બીના ગુરૂ કોઈ પાવે ન ડગરયા,
સોદા કરના હો તો કરલે પ્યારે ફિર ન મીલેગી અયસી બજરયા,
કહત ફના સુનોં ભઈ સાધુ સબકો જાના વારીસ કી નગરયા,

બીબીયાં શૌહર બનેંગી ઔર શૌહર બીબીયાં.

ઈલ્મ મગરીબ પડહ કે હોંગી અયસી પુદસર બીબીયાં,
બીબીયાં શૌહર બનેંગી ઔર શૌહર બીબીયાં.
ક્યા બતાઉં ક્યા કરેંગી ઈલ્મ પડહ કર બીબીયાં,
હોંગી સબ ડીપટી સે લેકર તા ગવરનર બીબીયાં
મર્દ સબ મા તહ્ત હોંગે ઔર અફસર ઔરતેં
દફતરી શૌહર બનેંગે અહલે દફતર બીબીયાં.
આદમી ક્યા માલ હૈ દેવોં કે સર ચડહ જાએંગી,
જબ પરી બન જાએંગી સાયા પહેનકર બીબીયાં.
જીનકે પલ્લે પાંચ ગજ મલમલ કી ભી તેહમત નહીં,
ડાલ દેંગી ઉનકે સર સાયે કા લંગર બીબીયાં.

આહ જબ તકમીલ મરદાં કે લીએ દુશવાર હૈ,
કયસે અલ્લામા બનેંગી ઈલ્મ પડહકર બીબીયાં.
નફા હોગા યાં અસર સે ઇત્ના તો સાહબ જરૂર,
હોંગી ઈસાઈ મીશન મેં જાકે નોકર બીબીયાં.
ઈનકે દામે મક્ર સે બચના અભી દુશવાર હૈ,
ઔર આફત ઢાએંગી સાઈન્સ પડહ કર બીબીયાં.
અપને ઘરમેં આએગા લંડન કે હોટલ કા મજા,
હોંગી જબ વકફ મએ મીના વ સાગર બીબીયાં.
ઈલ્મ આઝાદી કી ઉનકો જબ હવા દી જાએગી,
ઉડ ચલેંગી હદસે ભી બહર મુકર્રર બીબીયાં.
હાં મગર ઈતના પડહાના ચાહીએ ઉનકો જરૂર,
મર્દ કી ગમખ્વાર હોં બચ્ચોં કી રહેબર બીબીયાં.

હુશીઆર મજા કીયા.

સાફ સીના દેખકર દરજીન કો જબ સીના દીયા,
કુચ્છ વોહ સીને સે લગી ઔર કુચ્છ લીયા સીના છુપા,
આજ ધોબન કો ઘાટ પર દેખા,
ધો કે દેતી થી સારે આલમ કો,
એક બંબઈ મેં કાગજી બચ્ચા,
સારે આલમ કો તાઓ દેતા હૈ,
હે વોહ બેરહેમ દુખતરે કોત્વાલ,
બે ગુનાહોં કો ટાંગ દેતી હૈ,
અપને મત્લબ કો દુખતરે કસ્સાબ,
સીના દીખલા કે ટાંગ દેતી હૈ,
આશક બકરા માશુક કસાઈ,
પડહ બીસ્મીલ્લાહ છુરી ચલાઈ,

સન. ૧૯૨૨–યા બાઈસ્વીં સદી.

સાકી સન બાઈસવાં આયે
[illegible] સુંહ કુચલાયે.
[illegible] આ[illegible] ગીરાની.
કયુ [illegible] કી મહેમાની,
દઅવલ [illegible] મકદુર કહાં હૈ.
ઘી મહેંગા હૈ [illegible] ગીરાં હૈ,
દાલેં મહેંગી સાલન મહેં[illegible],
ઔર સક્કાલી બરતન મહેંગે.
સાવલ મહેંગે આટા મહેંગા,
કાગજ મહેંગા કપડા મહેંગા.
નોન શકર [illegible]કરી મહેંગી,
રંગ ગીરાં પીચકારી મહેંગી.
આગ મહેંગા લકડી મહેંગી.
બીરા મહેંગા ફકરી મહેંગી.
જો શય હૈ નાયાબ હૈ સારી.
કીસ બી અબ રાજ [illegible] કી.
ટોપી મહેંગી જામા મહેંગા.
ગાડા જીન તો દુના મહેંગા.
ઝારયા મહેંગી બેલ ગીરાં હૈ,
કોયલા મહેંગા તેલ ગીરાં હૈ.
લકડા મોટા ફેટા મહેંગા,
લોહા શીશા તામા મહેંગા.
સુઈ નીબ ટીકટ પેચક મહેંગી,
ચીમની લૅમ્પ ઔર અયનક મહેંગી
અયસે હાલ મેં ખાતીર કયસી
આવ ભગત કી અયસી તયસી.

તમામ શુદ.

ઈસ કીતાબ કા દુસરા હીસ્સા—જમાલે મહેબુબા—હૈ.

લુટ રહે હંય જવાહીરાત કે ઢેર.
અબ ભી શાયક ન લેં તો હૈ અંધેર.

જીંદા કરામત	૦—૮—૦	[illegible]રી બહુરૂપી	[illegible]
કરીશ્મયે કુદરત	૦—૮—૦	તેજાસિંહ દાનો [illegible]	૦-૧૨-૦
વઝાયેફે કાદરી	૦—૮—૦	[illegible] મહંમદ	[illegible]—૬—૦
રાહબરે ખિલવત	૦—૮—૦	ચાર દરવેશ	૦—૮—૦
દોલતે બેઝવાલ	૦—૮—૦	હાતમતાઈ	૦-૧૨-૦
મુરશદે કામીલ	૦-૧૦-૦	બાગેઈરમ	૦-૧૨-૦
હકીકતુલ મુસ્લેમીન	૦—૮—૦	ગુલબકાવલી	૦—૮—૦
ગુલઝારે જરાપ્ત	૦—૮—૦	જંગમનામા કરબલા	૦—૮—૦
દરયાએ ગમ	૦—૩—૦	અલી ફ્લયલા	૩—૦—૦
તુફાને કરબલા	૦—૩—૦	જેતુન મહંમદ હનીફ	૦—૩—૦
ગુલશને શહાદત	૦—૩—૦	તમીમ અનસારી	૦—૩—૦
મીલાદે રસુલ	૦—૬—૦	તોતા કહાની	૦—૬—૦

ઈન કે અલવા હર કીસમ કી કીતાબેં
મીલનેકા પતાઃ—

મહંમદ ઐયુબ બુકસેલર,

પીલા હાઉસ બંબઈ નં. ૭.